

Lācis

Ernas Taubes stāsts
Amandas Krūmiņas ilustrācijas

„Ko tu gribi darīt?”
prasīja Arnis.

„Es gribu redzēt lāci!”
teica Jancis. „Īstu, dzīvu
lāci!” Bērni bija
brīvdienās. Ezera krastā
viņu vecākiem piederēja
mājiņa. Aiz mājiņas
stiepās pļava, aiz pļavas
auga liels, tumšs mežs.
Ezerā varēja peldēties,
krastmalā – sauļoties un
pļavā – spēlēt bumbu.
Bet kas bija mežā, to
Arnis un Jancis īsti
nezināja.

„Vai tu domā, ka
mežā dzīvo īsti lāči?”
Arnis prasīja.

„Noteikti!” atbildēja
Jancis. Brāļi soļoja uz
mežu. Viņi staigāja pa

mežu un meklēja lāci.
Aiz kokiem lāča nebija.
Aiz krūmiem lāča nebija.
Gravā, kur pavasarī aug
zemenes, arī lāča
nebija.

„Mēs gribam redzēt
lāci,” Arnis un Jancis
stāstīja tētim. „Īstu,
dzīvu lāci.”

„Pie lielā ezera
dzīvojot lāči,” tētis teica.
„Tur vienā malā, lielā
bedrē veikali izmet vecu
pārtiku. Lāči nākot ēst.
Brauksim skatīties!”

Arnis un Jancis iekāpa mašīnā, tētis – pie stūres. Bija jau gandrīz tumšs, kad mašīna apstājās lauka malā. Tētis izslēdza motoru.

„Šššš!” Arnis kušināja. „Ja lāči mūs

strīpaini susuriņi. Vāveres bārās viena uz otru. Taču lāču nebija.

„Atbrauksim atkal citu vakaru,” tētis zēnus mierināja. „Tagad nopirksim saldējumu!”

„Pie pilsētas ir dārzs, kur dzīvojot visi šīs

dzirdēs, viņi nenāks.”

Arnis, Jancis un tētis sēdēja mašīnā un gaidīja lāčus. Saule rietēdama nokrāsoja mākoņu malas sarkanas. Pa lauka malu skraidīja

apkārtnes dzīvnieki,” māmiņa lasīja avīzē. „Brauksim turp!” Uz pilsētu bija tālu jābrauc.

„Tur lācis būs sprostā,” Arnis skaļi

teica. „Un šis lācis varbūt agrāk dzīvoja mūsu mežā.”

Dārzs ar dzīvniekiem nebija sevišķi liels. Vienā būrī gulēja divi vilki. Aplokā ganījās stirnas, ko bērni drīkstēja barot. Turpat, blakus aplokam, varēja pirkt barību, kas stirnām labi garšo. Taču lāču sprosts bija tukšs.

„Kur lācis? Kur lācis?” Arnis un Jancis prasīja. Neviens nezināja.

„Te lāči laikam nedzīvo,” visi, mājās braucot, sprieda. Māmiņa iegrieza mašīnu ezera mājiņas ceļā. Viņa domāja, ka pirms vakariņām vēl

pietikšot laika nopeldēties.

„Apstājies! Māmiņ, apstājies!” Jancis kļiedza. Māmiņa uzsita pa mašīnas bremzēm. Ezera līča pļavā stāvēja liela, brūna lācene. Tā grozīja galvu un skatījās uz mašīnas pusi. No ezera izčāpoja divi lācēni un nopurinājās.

Tad tie sāka grūstīties. Viens apgāzās, un otrs uzvēlās tam virsū. Taču

*Uzzīmē savu mīļāko meža
dzīvnieku!*

drīz vien arī otrs gulēja
zemē un šupoja pekas,
kamēr pirmais to
ripināja kā bumbu.
Arnis, Jancis un
māmiņa ilgi vēroja
lāčus. Tad lācene
piecēlās pakalķājās,
norēcās un iegāja
mežā. Lācēni tecēja
tai pakal.

„Žēl, ka nebija foto
aparāta,” māmiņa
žēlojās, bet zēni gan
nē.

„Mēs redzējām
īstu, dzīvu lāci!” viņi
priecājās.

„Trīs lāčus! Turklāt
pie mūsu pašu mājas!”

Skolotāju / vecāku lapa

Virsraksts: *Lācis*

Autors: *Erna Taube*

Ilustrators: *Amanda Krūmiņa*

Līmenis

LIX: 42

Valodas līmenis: B1

Piemērotais vecums: 4.-6. klase

Tēli

Arnis un Jancis — brāļi
lācis, lācene, lācēni — meža dzīvnieki (*bear, mother bear, bear cubs*)
māmiņa un tētis — Arņa un Janča vecāki

Vārdu saraksts

Paplašinātais vārdu krājums

apgāzties	<i>to fall down</i>
apkārtnē	<i>area</i>
aploks	<i>paddock, enclosed pasture</i>
avīze	<i>newspaper</i>
barība	<i>food</i>
barot	<i>to feed</i>
bārties	<i>to scold</i>
bedre	<i>pit</i>
brīvdienas	<i>vacation</i>
būris	<i>cage</i>
dzīvs	<i>live</i>
ganīties	<i>to graze</i>
grūstīties	<i>to push each other</i>
izslēgt	<i>to turn off</i>
izčāpot	<i>to toddle off</i>
īsts	<i>real</i>
krasts	<i>shore</i>
kušināt	<i>to sush</i>
lācis	<i>cove, bay</i>
mierināt	<i>to comfort</i>
motors	<i>motor</i>
nopurināt(ies)	<i>to shake off</i>
pakaļkājas	<i>hind legs</i>
pārtika	<i>groceries</i>
peldēties	<i>to go swimming</i>
plāva	<i>meadow</i>

pekas (sarunvalodas vārds) ar nozīmi ‘kājas’
paws

rēkt, norēkties	<i>to roar, to growl</i>
rietēt	<i>to set (the sun)</i>
ripināt	<i>to roll</i>
sauļoties	<i>to sun oneself</i>
skraidīt	<i>to scurry about</i>
soļot	<i>to hike</i>
spriest	<i>to reason</i>
sprosts	<i>cage</i>
stiepties	<i>to stretch</i>
stirna	<i>deer</i>
stūre	<i>steering wheel</i>
strīpains	<i>striped</i>
susuriņš	<i>chipmunk</i>
šūpot	<i>to swing</i>
tecēt	<i>to run flowingly</i>
uzvelties	<i>to roll on top of</i>
vāvere	<i>squirrel</i>
vērot	<i>to observe</i>
žēloties	<i>to complain of</i>

Frāzes, izteicieni

grozīt galvu *to turn one's head*
uzsist pa bremsēm *to step on the brakes*

Pārrunu jautājumi

Jautājumi pirms lasīšanas:

- Kādās vietās Amerikā Tavas dzīvesvietas tuvumā ir dabā sastopami lāči?
- Kur tu esi redzējis lāčus? Kādi tie bija? Cik lieli?
- Kādus dzīvniekus Tu ļoti gribētu redzēt?

Jautājumi pēc lasīšanas:

- Kur Arnis un Jancis meklē lāčus? Kā viņiem izdodas?
- Kādus citus dzīvniekus viņi redz?
- Kas jādara, ja dabā redz lāci, sevišķi, ja tam līdzī ir arī lācēni?

Uzdevumi / Darba lapas

1. Atbilde! - 1. uzdevums
2. Sieviešu dzimtes vārdi ar -e galotni - 2. uzdevums
3. Vingrinies locīt darbības vārdus! - 5. uzdevums
4. Meža zīdītāji - 7. uzdevums

Rakstu darbi

1. Kas notika? - 3. uzdevums
2. Lāči un drošība: Lasi un pārraksti! - 4. uzdevums
3. Ko nozīmē? - 6. uzdevums

Runas vingrinājumi

1. Skolēns izvēlas kādu meža zīdītāju un sagatavo par to trīs minūšu gaŗu stāstījumu.

Dziesma

1. Aijā, ŷūŷū, lāča bērni

Atbildi!

Atbildi uz jautājumiem pilnos teikumos!

1. Kur ģimene pavada atvaļinājumu?

2. Kur puīši paši meklē lāci?

3. Uz kuriem puīši kopā ar tēvu aizbrauc meklēt lāci?

4. Kā viņiem izdodas?

5. Uz kuriem puīši kopā ar māti aizbrauc meklēt lāci?

6. Kā viņiem izdodas?

7. Kur puīši ierauga lāci?

8. Ko lāči dara?

9. Vai tavā apkaimē var sastapt lāčus? Kur?

Sieviešu dzimtes vārdi ar galotni -e

A. Vingrinies izmantot sieviešu dzimtes vārdus teikumos! Izloki pareizi pasvītrotu vārdu!

Vārdi, kas nominatīvā (jautājums KAS?) beidzas ar galotni -e, ir sieviešu dzimtes vārdi. Tas nozīmē, ka mēs sakām: tā bedre, brūna vāvere, šī avīze.

1. Pie pilsētas bija atkritumu bedre.

Kas ir pie pilsētas? Pie pilsētas ir _____.

Kur met atkritumus? Atkritumus met _____.

Ko puīši redz pa mašīnas logu? Viņi redz atkritumu _____.

2. Ģimenes mašīnai ir stūre.

Kas automašīnā ir šofera sēdekļa priekšā? Šofera sēdekļa priekšā automašīnā ir _____.

Ko tētis griež, lai iebrauktu pagalmā? Lai iebrauktu pagalmā, tētis griež mašīnas _____.

Kam vidū ir auto signāлтаure? Signāлтаure ir _____ vidū.

3. Ozolā dzīvo vāvere.

Kas dzīvo ozolā? Ozolā dzīvo _____.

Ko puīši redz ozolā? Puīši redz _____.

Kam ir kupla aste? _____ ir kupla aste.

Vairāk par 5.deklināciju

Uzdevumi.lv

<https://www.uzdevumi.lv/p/latviesu-valoda/6-klase/lietvards-5203/re-1acac341-65f8-4d3d-a53b-6814e1d1f23e>

Ailab.lv

<http://valoda.ailab.lv/latval/vidusskolai/morfol/lietv-dekl.htm>

4. No rīta pienāk avīze.

Kas pienāk no rīta? No rīta pienāk _____ .

Kur lasāmas jaunākās ziņas? Jaunākās ziņas lasāmas _____.

Kā tinte ir melna? _____ tinte ir melna.

5. Vasarnīcas apkārtne ir ļoti skaista.

Kas ir skaista? Vasarnīcas _____ ir skaista.

Kur ir lieli meži? Vasarnīcas _____ ir lieli meži.

Kā mežos sastopami lāči? Lāči ir sastopami vasarnīcas _____
mežos.

B. Uz līnijām raksti dotos vārdus pareizos locījumos!

1. vasarnīca apkārtne

_____ ir ezers.

2. milzīga bedre

Pilsētas ļaudis met atkritumus _____.

3. apaļa stūre

_____ vidū ir taure.

Vairāk par 5.deklināciju

Uzdevumi.lv

<https://www.uzdevumi.lv/p/latviesu-valoda/6-klase/lietvards-5203/re-1acac341-65f8-4d3d-a53b-6814e1d1f23e>

Ailab.lv

<http://valoda.ailab.lv/latval/vidusskolai/morfol/lietv-dekl.htm>

4. vakardiena avīze

Tētis lasīja _____.

5. brūna vāvere kupla aste

Kokā uzskrēja _____ ar garu,

_____.

Kuri vēl ir sieviešu dzimtes lietvārdi ar -e galotni? Apvelc tos!

pārtika	susuris	atzveltne
motors	krastmala	būris
pludmale	Adelaide	parks
plava	pīle	putns
rieksts	konfekte	Kurzeme
rakstniece	tomāts	līcis
miers	draudzene	grauds
pagrabs	ventilators	dvielis

Izvēlies 4 apvilktos lietvārdus un ar katru no tiem uzraksti teikumu!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Vairāk par 5.deklināciju

Uzdevumi.lv

<https://www.uzdevumi.lv/p/latviesu-valoda/6-klase/lietvards-5203/re-1acac341-65f8-4d3d-a53b-6814e1d1f23e>

Ailab.lv

<http://valoda.ailab.lv/latval/vidusskolai/morfol/lietv-dekl.htm>

Kas notika?

*Aplūko lācēnu fotogrāfiju un apraksti, ko tie dara!
Uzraksti 6 teikumus!*

Lāči un drošība: Lasi un pārraksti!*

1. Izlasi frāzes, kas paskaidro, kā jārikojas, ja atrodi mežā, kur dzīvo lāči! Teikumi nav uzrakstīti loģiskā secībā.
2. Padomā un sakārto šīs frāzes labākā, loģiskā secībā! Uz līnijām raksti secības kārtas numurus.

- ___ lāču māte ar lācēniem ir bīstamāka nekā lācis, kas klaiņo viens
- ___ lāču māte sargā savus mazuļus
- ___ lāčus nedrīkst pārsteigt
- ___ pārvietojies pa mežu trokšņodams: runā, dziedī vai piekarini sev zvaniņu
- ___ neej mežā viens
- ___ izvairies satikt lāčus
- ___ nemēģini ar lāci uzņemt „pašīņu” („selfie”)
- ___ tālumā redzi lāci, neej tuvāk
- ___ lāči ir bīstami dzīvnieki
- ___ redzi lāci, neļauj
- ___ runā mierīgā balsī
- ___ mežā ir skaisti
- ___ nenostājies starp lāču māti un lācēniem
- ___ esi uzmanīgs mežā, kurā dzīvo lāči
- ___ ejot mežā, neklausies mūziku austiņās un neaizsapņojies

3. Savieno frāzes teikumos, veido saliktus teikumus, izmantojot saikļus, piemēram, *un, bet, lai, jo, tāpēc* u.c.!
4. Tad pārraksti teikumus, lokot vārdus un liekot vajadzīgās pieturzīmes!

**Informācija no ASV nacionālo parku mājaslapas.*

Vingrinies locīt darbības vārdus!

Iemācies locīt darbības vārdu 3.

personā (viņš / viņa / viņi / viņas)!

Piemēram,
DARINĀT

*Viņa/viņš/viņi/viņas šodien darina
viņa/viņš/viņi/viņas vakar darināja
viņa/viņš/viņi/viņas rīt darinās*

Mēģini pats!

KLUSINĀT

viņa šodien klusina viņa vakar _____
viņa rīt _____

MIERINĀT

viņš šodien _____ viņš vakar _____
viņš rīt mierinās

PURINĀT

viņi šodien _____ viņi vakar _____
viņi rīt _____

RIPINĀT

viņas šodien _____ viņas vakar _____ viņas rīt _____

DARBINĀT

viņa šodien _____ viņa vakar _____ viņa rīt _____

AUDZINĀT

viņš šodien _____ viņš vakar _____ viņš rīt _____

Darbības vārdi, kas nenoteiksmē beidzas ar *-ināt* ir paredzami. Visus šos darbības vārdus loka pēc viena parauga.

Interesanti, ka latviešu valoda ir vienīgā indoeiropiešu valoda, kurai trešajā personā vienskaitļa un daudzskaitļa darbības vārda formas sakrīt:

Viņš	klusina
Viņa	klusina
Viņi	klusina
Viņas	klusina

SVEICINĀT

viņa šodien _____ viņa vakar _____ viņa rīt _____

DĀVINĀT

viņas šodien _____ viņas vakar _____ viņas rīt _____

PAPILDINĀT

viņa šodien _____ viņa vakar _____ viņa rīt _____

SAMAZINĀT

viņi šodien _____ viņi vakar _____ viņi rīt _____

Piemēram, *DARINĀT**viņa šodien darina mēs šodien darinām jūs šodien darināt**Izmēģini!*

KLUSINĀT

viņa šodien *klusina*mēs šodien *klusinām*

jūs šodien _____

MIERINĀT

viņš šodien _____

mēs šodien _____

jūs šodien _____

PURINĀT

viņas šodien _____

mēs šodien _____

jūs šodien _____

RIPINĀT

viņi šodien _____

mēs šodien _____

jūs šodien _____

DARBINĀT

viņa šodien _____

mēs šodien _____

jūs šodien _____

Ja proti darbības vārdu ar *-ināt* locīt *viņš/viņa* (3.personas) formās, tad vari viegli apgūt to locīšanu tagadnē *mēs* un *jūs* (1.un 2.personas) formās.

*Jāpievērš uzmanība, ka darbības vārdiem ar *-ināt* mēs un jūs formās tagadnē pastkanis -ā galotnē ir garš.*

AUDZINĀT

viņš šodien _____

mēs šodien _____

jūs šodien _____

SVEICINĀT

viņas šodien _____

mēs šodien _____

jūs šodien _____

DĀVINĀT

viņi šodien _____

mēs šodien _____

jūs šodien _____

PAPILDINĀT

viņa šodien _____

mēs šodien _____

jūs šodien _____

SAMAZINĀT

viņš šodien _____

mēs šodien _____

jūs šodien _____

Ko nozīmē?

Doti stāstā atrodami darbības vārdi. Izlasi stāsta teikumu, tad no atbildēm izvēlies pasvītrotā darbības vārda TEIKUMĀ IZMANTOTO nozīmi!

1. Ezera krastā viņu vecākiem piederēja mājiņa.
 - A. karstumā cept
 - B. būt kāda īpašumā
 - C. izteikt pateicību
2. Brāļi soļoja uz mežu.
 - A. ļaut cerēt
 - B. smalcināt
 - C. iet noteiktiem, vienmērīgiem soļiem
3. Tētis izslēdza motoru.
 - A. smeļot iztukšot
 - B. pārtraukt ierīces darbību, atvienojot to no enerģijas padeves
 - C. apskatīt
4. „Šššš!” Arnis kušināja.
 - A. censties padarīt klusāku
 - B. pieļaut kļūdu
 - C. savienot ar kniedēm
5. Pa lauka malu skraidīja strīpaini susuriņi.
 - A. radīt skrambas
 - B. trokšņot
 - C. skriet, mainot virzienus
6. Tētis zēnus mierināja.
 - A. ar izturēšanos vai runu mazināt bēdas vai satraukumu
 - B. mērcēt
 - C. pacienāt ar ēdienu

7. „Te lāči laikam nedzīvo,” visi, mājās braucot, sprieda.
- A. formulēt savas domas
 - B. izjaukt
 - C. beigt
8. Māmiņa uzsita pa mašīnas bremsēm.
- A. izveidoties uz sejas
 - B. būt par cēloni
 - C. strauji apturēt transporta līdzekli
9. No ūdens izčāpoja divi lācēni un nopurinājās.
- A. pārklāties ar putekļiem
 - B. nokratīt, noskurināt
 - C. nodzēst
10. Tad tie sāka grūstīties.
- A. ar asu kustību skart vai stumdīt
 - B. pārvērsties drupās
 - C. apvienoties
11. Viens apgāzās, un otrs uzvēlās tam virsū.
- A. mazgāt netīras drēbes
 - B. vīt kopā diegus
 - C. griežoties nokļūt virspusē
12. Pirmais mēģināja to ripināt kā bumbu.
- A. tīt vaļā
 - B. panākt, lai griežoties veļas
 - C. ar pūlēm sameklēt
13. Arnis, Jancis un māmiņa ilgi vēroja lāčus.
- A. ilgstoši, uzmanīgi skatīties
 - B. ziedot, dāvināt
 - C. pūst ar lēnu vēju

14. Lācēni tecēja tai pakal.
- A. plūst, veidojot strūklu
 - B. izteikt ar mākslas tēliem
 - C. sīkiem soļiem ātri iet
15. „Žēl, ka nebija foto aparāta,” māmiņa žēlojās.
- A. radīt skaņu
 - B. dziļi ieelpot un izelpot ar plaši atvērtu muti
 - C. būt neapmierinātam

Meža zīdītāji - apraksts

*Ziemeļamerikas mežos dzīvo daudz zīdītāju ("mammals").
Iemācieties zīdītāju nosaukumus!*

Atrod dzīvnieka nosaukumam atbilstošo aprakstu!

A. āpsis	F. murkšķis	K. susuris
B. bebrs	G. jenots	L. ūdrs
C. kurmis	H. sikspārnis	M. vāvere
D. lācis	I. skunkss	N. vilks
E. lapsa	J. stirna	O. zaķis

- _____ 1. Amerikāņu ticējumā minēts, ka dzīvnieks 2. februārī iznāk no midzeņa un pareģo pavasara sākumu.
- _____ 2. Pieaudzis dzīvnieks var svērt 350 mārciņu (160 kg) un sasniegt sešarpus pēdu (2 m) gaļumu, stāvot uz pakalējām.
- _____ 3. „Maskoti” nakts dzīvnieki, kam garšo atkritumi.
- _____ 4. Dzīvnieks ar stipriem zobiem un platu, plakanu asti, kuŗš upēs būvē aizsprostus.
- _____ 5. Mednieks, kas apvienojas barā, lai nomedītu lielus dzīvniekus, piemēram, stirnas un aļņus.
- _____ 6. Agresīvs, plēsīgs dzīvnieks ar baltu strīpu pār galvu, kas dzīvošanai rok tuneļus.
- _____ 7. Lidojoši nakts dzīvnieki, kas medī odus un citus kukaiņus.
- _____ 8. Dzīvnieks ar melnbalti strīpainu asti, kas apšļāc uzbrucēju ar smirdīgu šķidrumu.
- _____ 9. Pie ūdeņiem dzīvojošs dzīvnieks ar slaidu, garu ķermeni, kam starp ķepu pirkstiem ir peldplēve.

- _____ 10. Sīks, apaļīgs dzīvnieks, kas piepilda vaigus ar barību, ko vēlāk paslēpj savā migā.
- _____ 11. Dzīvnieks ar stiprām pakalķājām un ļoti garām ausīm, kas spēj ātri lēkt.
- _____ 12. Mazs dzīvnieks ar sīkām acīm, kas rok garas alas un lielāko daļu dzīves pavada zem zemes. Tam nav laba redze, toties ir laba oža, tauste un dzirde.
- _____ 13. Kokos dzīvojošs dzīvnieks ar garu asti. Tas nevienu dienu nevar iztikt bez ēšanas, tāpēc barību aprok priekšdienām, tomēr bieži aizmirst slēptuves vietas.
- _____ 14. Plēsīgs, ruds dzīvnieks, kas latviešu pasakās parasti ir viltīgs.
- _____ 15. Šī dzīvnieka tēviņiem ir ragi, bet to mazuļiem uz apspalvojuma – balti punktiņi.

Meža zīdītāji fotogrāfijās

*Ziemeļamerikas mežos dzīvo daudz zīdītāju ("mammals").
Iemācieties zīdītāju nosaukumus!*

Atrod dzīvnieka nosaukumam atbilstošo fotogrāfiju!

- A. āpsis
- B. bebrs
- C. kurmis
- D. lācis
- E. lapsa

- F. murkšķis
- G. jenots
- H. sikspārnis
- I. skunkss
- J. stirna

- K. susurs
- L. ūdrs
- M. vāvere
- N. vilks
- O. zaķis

Aijā, žūžū, lāča bērni

Latviešu tautasdziesma

♩ = 66

Ai- jā, žū- žū, lā- ča bēr- ni, ai- jā, žū- - žū,

5

pe- kai- nā- mi kā- ji- ņā- mi, žū- - žū!

Tēvs aizgāja bišu kāpti, aijā, žūžū,
Māte – ogu palasīti, žūžū!

Tēvs pārnesa medus podu,
Māte – ogu vācelīti.
Tas mazam(i) bērniņam(i)
Par mierīgu gulēšanu.

Kas vilkam(i), kas lāčam(i)
Mežā kāra šūpulīti?
Lielī vīri izauguši,
Nešūpoti, neauklēti.